

ZPRAVODAJ

obce Rusava

www.hotelrusava.cz

+420 573 392 076

Slovo má

Starosta ...

Sběrný dvůr a rozšíření separace

Obec Rusava se stala úspěšným žadatelem o grant z fondů EU a SFŽP. Jedná se o finanční prostředky, které napomáhají dlouho zanedbávané problematice odpadového hospodářství. Dříve se odpad ukládal na neřízených skládkách, v roklích, na polích i v lese. Dnes se věnuje odpadům náležitá pozornost, zejména jejich třídění, čímž se minimalizuje množství. Celkový záměr úpravy bývalého odběrného místa zraje již dlouhou dobu. Neexistoval však žádný dotační program, který by finančně vyhovoval našim požadavkům i možnostem. Po setkání se společností ENVI projekt s.r.o. ze Zlína, s pí. Hoškovou a p. Dvořákem vznikla ekonomická analýza, která určila další směr a vývoj ve vztahu ke sběru odpadu, separaci, svozu i jeho likvidaci. Na stavbu „Sběrného dvora“ i na „Rozšíření systému separace“ se podařilo získat dotace z Operačního programu životního prostředí. Akce je řešena z prioritní osy 4 – zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží. Na stavbu i na nákup techniky a vybavení bude poskytnuta dotace ve výši 90 % z nákladů spojených s přípravou a realizací.

Sběrný dvůr bude sloužit občanům s trvalým bydlištěm, majitelům rekreačních objektů i ubytovacích zařízení v k. ú. Rusava, části Brusného, Lukovečka i Vlčkové pro ukládání odpadů z komunální sféry. Nebezpečný odpad i nadále budeme řešit mobilním sběrem podle zatím platných smluvních ujednání. Výhledově lze rozsah služeb ve sběrném dvoře i rozšiřovat, za předpokladu dodržení podmínek ve vztahu ke stavebnímu zákonu a k životnímu prostředí.

Bohumil Škarpich

Pohádková cesta do Obecní knihovny na Rusavě

Obecní knihovna Rusava si umí udělat čas pro své malé čtenáře, aby měli dostatečnou motivaci k návštěvě knihovny. Jedna z akcí pod názvem „Pohádková cesta do obecní knihovny“, do které byla zapojena celá Jubilejní základní škola T. G. Masaryka Rusava, včetně těch nejmenších z mateřské školky, proběhla v pátek 25. září na prostranství před školou a obecním úřadem.

Děti se v kolektivu jednotlivých tříd předem dohodly na pohádky, aby ve výsledku mohla vzniknout plejáda různých pohádkových postavíček. Malí umělci si s nadšením rozebrali přichystané křídly a na chodníku od školy směrem přes most k obecnímu úřadu, kde má své prostory i knihovna, mohla vzniknout proměna obyčejného chodníku v ten pohádkový. Někteří malí umělci dokonce nepodcenili ani přípravu, a vše si dopředu připravili na papír. Postavičky jako Mach a Šebestová, víla Amálka, Dlouhý, Široký a Bystrozráký postupně vyplnily celý prostor chodníku. Po hodině usilovné umělecké tvorby bylo dílo hotovo a odměna v podobě sladkostí, kterou věnoval dětem pan Strýček, byla na místě.

Pro naplnění hesla „Čtenáři se rodí, jen jim musíme ukázat cestu“ obecní knihovna každoročně připravuje nejrůznější aktivity spojené s motivací ke čtení. První návštěva knihovny, Šikovná beruška, Nejlepší čtenář, Děti hrají divadlo, Andělské čtení, Vánoční den, Bonus knihovny pro nejlepšího čtenáře, Prázdninové lenošení s knihou, Konec prázdninového lenošení (soutěž z historie obce) a další.

Dana Gajdošová

Naděje rusavských studánek

Přes tři desítky účastníků se sešly v sobotu 26. září na představení projektu Obecní knihovny Rusava „Naděje rusavských studánek“, spojeného s procházkou rusavskou přírodou a zastavením u studánek, které již našly svého patrona.

Studánek je v naší krajině, ale i v katastru Rusavy relativně mnoho. Zakládali je naši předkové, kteří dříve více pracovali venku na polích a v lese, a jiné možnosti občerstvení nebylo. Dnes již mnoho studánek neslouží původnímu účelu a v „běhu času“ chátrají. Proto oprava a péče o studánky je základním nosným prvkem celého projektu „Naděje rusavských studánek“, který byl zahájen v průběhu roku 2009. Hlavním a prvořadým úkolem je získat pro studánku „patrona“, který se v budoucnu o ni bude starat.

Každá studánka je ale stavba na pozemku, který někomu patří. Proto je důležité se před započítím samotné péče dohodnout s majitelem pozemku o rozsahu udržovacích prací.

Nadšeným patronem Hurbanovy studánky byl dlouhá léta pan Jan Kubíček, který se začátkem září setkal u studánky s dětmi 3. třídy Jubilejní základní školy T. G. Masaryka na Rusavě, které s nasazením všech sil bojovaly s každou kopřivou, jež hyzdily okolí studánky. Pan Kubíček náhle zemřel a určitě by byl moc rád, kdyby děti ve své činnosti pokračovaly. Obec Rusava jim bude určitě velkým pomocníkem. Nad jedním z pramenů říčky Rusava pod vrchem Pardus drží patronát Obec Rusava a Pramen Rusava, o. s., kteří se zatím potýkají s myšlenkou, co dál (nedostatek vody a dosud nezjištěná kvalita vody zatím brání vzniku většího díla, které by si pramen jistě zasloužil). Jen je škoda, že i po vyhlášení obecním rozhlasem byl zájem místních o obnovu a vyčištění pramene minimální (tři účastníci), přesto bylo vyčištěno alespoň prostranství lesního úseku. Lépe je na tom Veverkova studánka, která má vskutku nadšené patrony pana M. Matyáše, O. Matyášovou a jejich přátele z Bystřice pod Hostýnem. Díky jejich pracovnímu nasazení je u studánky dokončeno i posezení s přístřeškem tak, jak tomu bylo dřív. Voda z ní neteče proudem ani po řádném vyčištění a vymazání jílem. A my již dnes víme, že to nebylo způsobeno malým přítokem pramene, ale hlavně napojením potrubí z nedaleké chaty, která nadměrně odebírá vodu ze studánky. Všichni, kteří jsme u studánky usilovně pracovali, doufáme, že po našem upozornění na vzniklou situaci bude vše napraveno a voda bude sloužit všem. Na Grapech bezejmennou studánku upravila a vyčistila paní J. Zavadová (chalupářka z Lámance), které se zcela zanedbané studánky zželelo při její houbařské zálibě.

U některých studánek známe jejich jména, přesný letopočet založení, kdo a za jakých okolností ji vybudoval, ale u velké části se asi nedopátráme jejich vzniku vůbec. Informace je nutné hledat v obecní kronice, u pamětníků v obci, učitelů, farářů, starostů apod.

Dnes se zmíním krátce o Hurbanově a Veverkově studánce. Hurbanova studánka byla pojmenována po Josefu Miroslavu Hurbanovi, který byl spolu s Ľudovítem Štúrem a Michalem Miloslavem Hodžou jedním z vůdců slovenského národního obrození, a v době svého pronásledování (roku 1848) se ukryl na Rusavu. Hurban ke studánce rád chodil a nechal ji obroubit kameny, kde je na horním kameni vytesán letopočet 1849. Veverkova studánka z roku 1967 leží u zrušené červené turistické značky, která spojovala Skalný a Horní Hořansko. Je pojmenována podle Antka Veverky, učitele, průkopníka horolezectví a horolezeckého instruktora. Pokud Vás projekt „Naděje rusavských studánek zaujal“ a máte zájem se do projektu přihlásit, neváhejte a zapíšte se do seznamu „patronů studánek“ v Obecní knihovně na Rusavě. Zájem o patronát již projevilo Myslivecké sdružení Rusava, Valašský sbor portáňský a Valašský krúžek Rusavjan.

Dana Gajdošová

Drakiáda

Letošní drakiáda, která se konala 25. 10. 2009, se nám povedla tak napůl. Obloha byla sice bez mráčků, ale vítr ne a ne foukat. Po startu se některým dětem podařilo dostat draka na oblohu, ale protože bylo bezvětří, draci padali střemhlav dolů. Děti byly šikovné, ale musely běhat, aby se jim drak na obloze chvíli udržel. Nejedno dítko to zvládlo a těm, kterým to nešlo, pomohli rodiče. V průběhu drakiády si děti mohly opéct špekáčky a vypít teplý čaj (dospěláci svařák). Drakiáda byla ukončena vyhlášením výsledků a rozdělením cen. Jako na každé z našich akcí byly všechny děti odměněny balíčkem sladkostí. Za rok se na vás všechny opět těšíme a doufáme, že opět v tak hojném počtu.

Za Aktivní klub Rusava Hanka Zbranková

Večerní procházky s lampióny – 31. 10.

Nápad večerní procházky s lampióny vznikl ve spolupráci s kluky „Ze základny na rozcestí“ Davidem a Honzou (dříve u Růžičky). Při vzpomínání na lampiónové průvody, které jsme dříve museli všichni povinně absolvovat, David navrhl: „A proč vlastně takovou akci neuspořádáte?“

Tak jsme si s Hankou Zbrankovou řekly, proč ne? Svolaly jsme ostatní členy AK a všem se tento nápad líbil. Jenom jsme si řekly, že bychom to měly pojmout jinak než oslavy VŘSR, a tak jsem sedla k internetu, kde jsem našla článek o tom, jak se dříve slavil příchod sv. Martina lampiónovým průvodem, v jehož čele šel vždy nějaký jinoch jménem Martin. Do čela průvodu se nám bohužel nepodařilo „ukecat“ žádného Martina, ale příští rok se nám to snad povede. I když byl sraz v 17 hod, podařilo se nám vyjít až v 17.30 hod, protože se čekalo ještě na některé opozdilce.

Dětem jsme vysvětlily, že těmi lampióny svítíme na cestu sv. Martinovi, aby věděl, kam má prvně zavítat a vysypat první sníh. Původní trasa měla být mnohem delší, ale protože s námi šlo hodně malých dětí, rozhodly jsme se ji zkrátit. Během procházky nedošlo k žádnému požáru a všechny lampióny jsme v pořádku donesli. Po návratu na základnu jsme dětem rozdaly horký čaj (rodiče si mohli „skočit“ na svařák) a ti nejvíc promrzlí se mohli ohřát u ohně, který nám zatím kluci ze základny připravili. Pro děti byly nachystané špekáčky a od kluků dostaly lízátka. Na závěr jsme měly nachystané překvapení v podobě létajících lampiónů štěstí. Nevíte co to je létající balónek štěstí nebo létající lampión? Je to ručně vyrobený horkovzdušný balónek z rýžového papíru a bambusu, který se po zapálení parafínového knotu naplní horkým vzduchem a vznese se k nebi. Originální BALÓNKY ŠTĚSTÍ, které jsou známé také jako létající lampióny, pocházejí ze severního Thajska, kde je lidé již po staletí vypouštějí při ceremoniích, slavnostech, obřadech, rodinných oslavách a jiných osobně významných příležitostech. Lidé si při vypouštění lampiónů přejí, aby se jejich přání vyplnily a sny a touhy proměnily ve skutečnost. A tak si děti i dospěláci mohli napsat jakékoliv přání, které se jim určitě splní.

Podle počtu účastníků (96 osob, 4 kočárky, 2 psi) si myslíme, že se akce líbila nejen dětem a příští rok se sejdem opět v tak hojném počtu.

Za AK Rusava Pavla Ševčáková

Mikulášský jarmark s čertovským dobrodružstvím

Mikulášský jarmark se na Rusavě koná vždy před první adventní nedělí, a ne jinak tomu bylo i letos (28. listopadu). Rok od roku se nám sice jarmark vzdaluje od skutečného termínu mikulášské nadílky, ale dětem to evidentně nevadí. Snahou organizátorů bylo totiž vytvořit tradiční akci, kterou si při pohledu do kalendáře může každý sám odvodit od jiných událostí daného měsíce, ale hlavně zahájit tak dobu pohody a klidného adventu.

Nabídnout návštěvníkům vždy něco nového a poutavého – to je záležitost, která se částečně zrodí už v probíhajícím jarmarku a doladí se a promyslí až v průběhu příprav nového ročníku, a ne jinak tomu bylo i s pokusem o vytvoření největší čertovské družiny ve Zlínském kraji. Čertoviny, čerti... A čtvrtý ročník plný dábliků, čertů, no zkrátka rohatých, kde jen oko dohlédlo, byl na světě. Návštěvníci měli možnost si ve vybraných stáncích zdarma vyzvednout čertovské rohy a zapsat se na čertovskou listinu, čímž napomohli k přesnějšímu číslu v počtu čertů na jednom místě. Měli jsme nachystáno dvě stě padesát rohů, ale tím, že se na jarmarku další rohy prodávaly, někteří přijeli i s vlastními svítícími rohy, se dalo už dopředu počítat s tím, že čertů bude nakonec ještě víc. Ty rusavské rohy byly vyrobeny z nejdostupnějšího materiálu – rohlíků, které nám darovala paní Bartošková. „Sousedské večery“, jak jsem nazvala náročnou přípravu na jarmak, byly částečnou zárukou, že vše zvládneme. Po několika večerů jsme vyráběli již zmíněné rohy, čertovské převleky včetně řádných čertovských ocasů, adventní věnce, ale i 50 kg kysaného zelí, které sloužilo pro čertovské nadělování dospělákům, či jako bonus při nákupu zelňačku. Zelňačky pro jarmak speciálně vyrobili a darovali manželé Vaculíkovi, majitelé keramické dílny na Rusavě. Jarmark opět nabídl nejen vánoční zboží, ale i zabíjačku, zelňačku (připravil pan M. Janovác), pagáčky (připravila paní J. Bílková), klobásy či bůček, frgály, domácí chleba se zapečenou klobásou, svařák pro zahřátí a další dobroty.

Role dva v jednom (moderátor a Mikuláš) se na jarmarku ochotně ujal Honza Uruba. Děti se snažily najít v sobě dostatek odvahy a „vydrkotat“ ze sebe písničku či básničku, aby si zasloužily sladkou nadílku. „Dozvěděl jsem se, že už několikrát spadla pec, že skáče nejeden pes, a jede mašinka...“, dodal zcela vážným hlasem Mikuláš. Mikulášskou nadílku jsme opět přichystali pro cca 150 dětí. V balíčcích byl i domácí perníček, který nám upekla a nádherně nazdobila rodina Ponížilova ze Slavkova p. Hostýnem.

Před rozsvícením vánočního stromu bylo nutné, aby si Lucifer (občanským

Ruční práce paní Pavelkové z Hulína, která zvonečky a hvězdičky uháčovala pro letošní jarmark zcela zdarma.

jménem D. Šmakal) udělal pořádek se svými čerty. Nahnal je na most, odkud se s pochodněmi vydali oklikou k pekle, které bylo připraveno v kotelně obecního úřadu. Mezi tím jeden pekelník, který měl pověření od Lucifera, usilovně přepočítával nashromážděná čertiska zpoza komína, aby poslušně nahlásil konečné počty. Největší čertovská družina, která se v tu chvíli dala dohromady, by přesáhla docela jistě číslo 300, ale my se držíme čísla 292, které značí počet zapsaných a zapojených pekelníků do čertovského průvodu. Pro první tři odvážné děti do deseti let, které navštívily Lucifera v jeho dočasném příbytku, byly připraveny dřevěné vánoční ozdoby na stromček a pro dalších deset nazdobený domácí perník a hra na CD. Víc dětí se nenašlo, protože Lucifer byl „otřesný“, jak si stěžovalo nejedno dítě.

Další dvě pekelné štace byly připraveny v útrobách obecního úřadu, kde předvedly svou řemeslnou zručnost perníkářky, tkadlena a drátenice keramických nádob, své umění umělci z Loštic - řezbář pan Jaroslav Beneš a malíř P. Herzig – Dubický, který na místě portrétoval. Peklo v suterénu zas nabídl „valašskou muziku Ogarů z Hořanska“, kde si všichni notovali při štamprličce a zelňačce.

Po 17. hodině dal trubač povel k slavnostnímu rozsvícení vánočního stromu a čertovský pěvecký sbor dětí, pod vedením paní Mgr. Evy Kubišové z Jubilejní základní školy T. G. M. Rusava, pokračoval ve vánočním duchu zpěvem známých koled. Vše zpečetili salvou z ručnic portáši z rusavského desáctictva a Valašské Bystřice.

Účast několika stovek návštěvníků jarmarku způsobila, že se při hlavní cestě nedalo skoro zaparkovat. Spokojeně však musím přiznat, že nás zájem veřejnosti o tuto již tradiční akci velmi těší. S průběhem jarmarku nám pomohl Valašský krúžek Rusavjan, členové SDH, Myslivecké sdružení Rusava, ale i občané a zastupitelé.

Touto cestou děkuji všem, kteří neváhali svým dílem přispět ke zdárnému zvládnutí jarmarku, ale i k nepopulárnímu úklidu v neděli po jarmarku, kterého se letos poprvé zúčastnilo více zástupců místních spolků a občanů Rusavy (SDH, Valašský krúžek Rusavjan, Aktivní klub, Myslivecké sdružení).

Dana Gajdošová

Druhý ročník Voňavého psaní Ježíškovi

Kdo zavítal v pátek 18. prosince na Rusavu, mohl spatřit anděla, jak rozdává lampióny dětem, aby pro něj následně vytvořily světelnou družinu.

Přes čtyřicet účastníků přišlo k nazdobenému stromu ve vestibulu obecního úřadu, kde si děti svá přání namalovaly či napsaly a vhodily do andělského koše. Vzhledem k blížící se poslední adventní neděli přáníčka skutečně voněla Vánoce, a tak Ježíšek zcela jistě nepřehlédne důležitost jejich obsahu.

Každý malý účastník obdržel andělský dar – lampion a dřevěnou vánoční ozdobu. Poté světélková družina doprovodila anděla na cestě za Ježíškem přes Lámanec až k Čecheru, kde byl andělský odlet podpořen malým ohňostrojem (19 světelných výstřelů se letos vydařilo).

Letošního druhého ročníku se účastnilo i 13 dětí 4. A. ze ZŠ T. G. M. v Bystřici pod Hostýnem, které neváhaly přejít Hostýnskými vrchy pěšky za doprovodu paní učitelky Mgr. Dany Mikšánkové a jedné maminky, paní Procházkové, a ještě se udržely celou dobu v čele světelné družiny. Být součástí světelné družiny v takové zimě, není jen tak lehký úkol! Proto byli všichni pozváni do penzionu Koliba Čecher, kde pan vedoucí Vystavěl připravil na své náklady občerstvení v podobě jednohubek, vánočního punče pro dospěláky a horkého čaje pro děti. Za kvalitní světelný doprovod dostaly všechny děti hrst sladkostí z andělského koše, který tu anděl přichystal, než odletěl. Na Kolibě jsme chvíli poseděli, zahráli si na tichou poštu, a s přáním nádherných Vánoc se rozešli domů.

Chtěla bych, aby se toto setkání stalo tradicí vždy před poslední adventní nedělí, kde se „jen tak“ pokusíme předat sobě navzájem kousek pozitivní energie, která je nejsilnějším hnacím motorem našeho bytí.

Dana Gajdošová

Portášské bilancování

Blíží se konec roku, a tak, jako asi každý, i portáši z Rusavského desátnictva bilancují svoji činnost. Něco se podařilo a něco ne. Členové desátnictva se zúčastnili asi 15 různých akcí, na kterých vyprávěli zájemcům o historii a současnosti portášů. V Rajnochovicích se prezentovali ve farské stodole na výstavě obrazů „Valašské mámení“, na Vsetínsku při výročí založení obce Huslénky předváděli zadržení šverca (pašeráka). Při portášském dni

na Portáši zabezpečili čtyři členové vzduchovkovou střelnici pro děti. Mohli jste je potkat i doma, třeba při Vítání jara na Pardusu, pálení Svatojánského ohně na Klapinově nebo na Mikulášském jarmarku. V Držkové po dva dny vyprávěli školním a předškolním dětem o Valaších, salaších a o tom, kdo to byli portáši. Pro své kamarády z Valašské Bystřice a Vavříšova uspořádali po dvakrát ostré střelby na střelnici v Bystřici pod Hostýnem. Pan kaprál tam sice pokaždé pohořel, on se to ale určitě ještě naučí. Vždyť není ještě tak starý. U Tří kamenů se setkali tři portáši Juráši, protože jsou jako ty tři kameny. Portášské hlídky vyrazily sedmkrát do terénu v počtu dvou až tří mužů, aby se předvedli a povyprávěli

turistům, co jsou zač. Vycházeli z Rajnochovic, Držkové, či Rusavy a směřovali své kroky na Tesák, Troják nebo na Sv. Hostýn. Bohužel se nám nepodařilo, i přes veškerou snahu, osadit na Tesáku a v Podhradní Lhotě ceduli „Portášské chodníčky“. Měli jsme, a máme, v úmyslu tamtéž zasadit i Portášské jedle. Je to na tradiční portášské trase a myslíme si, že tam mají svá místa. No, snad bude příští rok úspěšnější.

Jura Potočků Uruba, kaprál

Restaurování pískovcového kříže na hřbitově v obci Rusava

Obec Rusava realizovala v září a říjnu 2009 neinvestiční akci *Restaurování „pískovcového kříže na hřbitově v obci Rusava“*, která řešila nevyhovující stav barokního kříže. Cílem projektu bylo zlepšit stav a vzhled kříže, ale hlavně zamezit dalšímu nevratnému poškození. Projekt byl spolufinancován Zlínským krajem.

Zlínský kraj

Základní údaje k neinvestiční akci:

Název stavby: Restaurování pískovcového kříže na hřbitově v obci Rusava

Dodavatel: Mgr. A. Josef Petr

Poskytovatel dotace: Zlínský kraj

Dotace z Fondu kultury Zlínského kraje

Struktura financování:

Celkové náklady projektu: 49 486 Kč

Výše dotace: 30 000 Kč

Vlastní zdroje: 19 486 Kč

Plánované akce pro rok 2010 v obci Rusava

termín	druh akce	pořadatel
23. 01.	Valašský bál	Valašský krúžek Rusavjan
13. 02.	Vodění medvěda	Jubilejní ZŠ T. G. M. Rusava
27. 02.	Myslivecký ples	Myslivecké sdružení
28. 02.	Dětský karneval	Jubilejní ZŠ T. G. M. Rusava
20. 03.	Maškarní bál	Aktivní klub, o.s.
17. - 18. 04.	Výstava trofejí - zámek Bystřice pod Hostýnem	Myslivecké sdružení Rusava a OMS Kroměříž
20. 03.	Vítání jara na Pardusu III. ročník	Obecní knihovna
24. 04.	Kuličkáda	Aktivní klub, o.s.
29. 05.	Kácání mája	Valašský krúžek Rusavjan
05. 06.	Dětský den	Aktivní klub o.s.
12. 06.	Rybářské závody	Klub rybářů Rusava
19. 06.	Svatojánský oheň	Valašský sbor portášský, o.s.
24. 07.	Pytlácká noc	Myslivecké sdružení
24. 07.	Dětské odpoledne s myslivci	Myslivecké sdružení
31. 07.	Valašský pohár v kopané	Sportovní klub, o.s.
14. 08.	Rusavská 50ka	Sportovní klub, o.s.
21. 08.	Naděje rusavských studánek	Obecní knihovna
říjen	Drakiáda	Aktivní klub o.s.
říjen	Večerní procházka s lampiony	Aktivní klub o.s.
06. 11.	Setkání s důchodci	Obec Rusava
24. 11.	Čas adventu – tvorba adventních věnců	Obecní knihovna, Obec Rusava
27. 11.	Rusavský jarmark V. ročník	Obecní knihovna, Obec Rusava
17. 12.	Voňavé psaní Ježíškovi pod vánočním stromem na Rusavě III. ročník	Obecní knihovna
prosinec	Turnaj v malé kopané	Sportovní klub, o.s.

200. výročí narození Daniela Slobody

HISTORIE ...

(* 20. 12. 1809 Skalice Slovensko, †10. 11. 1888 Rusava)

Jméno Daniela Slobody je na Rusavě dobře známé. A není to jen proto, že po desetiletí zde zastával místo evangelického faráře, jemuž vděčíme za výstavbu kamenného kostela, fary a školy, ale především proto, že to byl muž neobyčejně vzdělaný, širokého rozhledu, národně citící, který ctil svou domovinu Slovensko, ale stejně tak miloval Moravu, v níž převážnou část svého života působil. Jak výstižně poznamenal prof. Josef Macůrek, autor dosud nejobsáhlejšího pohledu na jeho život a dílo: „*Jako národní, skutečně lidový obrozenecký buditel lidu i osvětový pracovník, jako badatel v oboru moravské i slovenské etnografie, jazykovědy i historie, jako odborník v přírodních vědách (botanice, meteorologii,*

fenologii) se Sloboda po několik desetiletí intenzívně zúčastňoval moravského, českého i slovenského kulturního, osvětového i vědeckého ruchu... Bez stopování Slobodovy životní dráhy, jeho osvětové, literární i vědecké činnosti, bez pohledu na jeho mnohostranné působení není a nebude asi možné napsat ani novodobé dějiny východní Moravy, neřknu-li Moravy celé, ani vylíčit rozličné cesty moravskoslovenské a vůbec československé spolupráce i vzájemnosti v devatenáctém století.“

Připomeňme si tedy krátce život muže, který si zasloužil taková obdivná a oceňující slova.

Daniel Sloboda se narodil dne 20. prosince 1809 v slovenské Skalici, městě ležícím tehdy nedaleko hranic Horních Uher s Moravou. Pocházel z chudší řemeslnické rodiny. Otcem byl skalický obuvník Michal Sloboda, matkou Zuzana Slobodová, rozená Pokorná. Měl i další sourozence: sestru Annu a bratry Jana, Michala

a Pavla. Po absolvování nižších školních tříd v rodném městě studoval v letech 1824-1828 na gymnaziu v Modre a následně na proslulém evangelickém lyceu v Bratislavě. Domácí výchova i studium předurčily volbu jeho životního povolání. Dne 28. srpna 1833 byl ordinován na kazatele evangelické církve. Zprvu působil v Myjavě, od 14. dubna 1837 pak byl k pastorační činnosti povolán do východomoravské obce Rusava, jedné z nejchudších obcí moravského Valašska. V místě působil přes padesát let, až do své smrti, a tak přes půl století přinášel několika generacím místních i okolních evangeliků duchovní útěchu a povzbuzení.

Po mnoho let to nebylo vůbec jednoduché. Tolerančním patentem, vydaným 13. října 1781, sice císař Josef II. legitimizoval do té doby utajené ostrůvky nekatolíků v českých zemích a přiznal jim právo vyznávat vlastní víru, ale prakticky do revoluce roku 1848 byli

evangeličtí křesťané jen trpěnou, s katolíky ne zcela rovnoprávnou menšinou. Na svou kůži to poznali také mnozí evangeličtí pastoři, jako např. v roce Slobodova příchodu kazatel Josef Gerža v Rožnově pod Radhoštěm, který byl pro pohřeb evangelíka na tamním hřbitově vzat do obecního žaláře, nebo v nedalekých Prusinovicích kazatel Jan Šiler, který byl v r. 1839 pro různé „přestupky“ zbaven úřadu, násilně odvezen z obce a několik měsíců internován v proslulém státním vězení na brněnském Špilberku. Nakonec různé ústrky a obvinění poznal i Sloboda sám, neboť někteří místní lidé i obyvatelé z okolí pečlivě sledovali, zda nepřekračuje své pravomoci. Nešlo jen o hanlivé posměšky „kacíř, lutrián“, které na něj volali někteří účastníci procesí směřující kolem jeho obydlí na legendární poutní místo Hostýn, ale např. v červenci 1840 se musel zodpovídat komisi za jakési pohřební kázání, kvůli němuž ho udali sousedé z blízkého Chomyže. Je pravdou, že slovní útoky na evangelíky pokračovaly i po r. 1848, ovšem změněná společenská a právní situace jim již umožňovala obranu. To využil i Sloboda, který za slovní hanobení sebe i evangelického náboženství následně žaloval původce posměšků u soudu v Bystřici pod Hostýnem, takže řada chasníků z okolních vesnic si posléze odseděla po několika dnech v bystřickém nebo holešovském vězení.

Dodejme, že legislativní opatření směřující k zrovnoprávnění katolíků a evangelíků byly oficiálně završeny v r. 1861, kdy zákon, resp. stát uznal svobodu a autonomii evangelíků jak v jejich poměru vůči veřejnosti, tak ve vnitřním životě.

Vrátíme-li se ještě k osobnímu životu Daniela Slobody, pak můžeme vzpomenout, že na Rusavě také založil vlastní rodinu. Jeho vyvolenou se stala Juliána Jurkovičová (nar. v r. 1822), dcera významného slovenského národovce Samuela Jurkoviče, učitele a notáře zprvu v Sobotišti, později v Brezové pod Bradlom. Ten měl ještě dvě dcery: Anna se stala později manželkou Jozefa Miloslava Hurbana, a Sloboda tak byl sešvagřen s jedním z vedoucích činitelů slovenského národního hnutí. A nejmladší dcera Emilie si vzala za manžela notáře Juraje Jurkoviče. Jedním z jejich dětí pak byl syn Dušan Jurkovič, významný architekt, jemuž tedy byl Sloboda strýcem.

Vlastní Slobodovo manželství bylo uzavřeno dne 20. října 1840 v Sobotišti. Vzešlo z něj několik dětí. Dospělosti se dožil syn Miloslav (1844-1920), později strojní inženýr působící v Liberci a Plzni a dcera Božena (1851-1922), provdaná za učitele Rolčíka a žijící v Pozdětchově u Vizovic. Potomci této linie žijí dodnes i na Bystřicku.

Nepochybně šťastné manželství Daniela s Juliánou skončilo 10. září 1866 smrtí manželky v důsledku cholery epidemie, zavlečené na východní Moravu pruskými vojsky za válečného konfliktu prusko-rakouského. O dva roky později stárnoucí Sloboda uzavírá nový sňatek s podstatně mladší Jindřiškou Martěšíkovou z Myjavy. Děti však již nové manželství nepřineslo. Záhy po Slobodově smrti se Jindřiška Slobodová odstěhovala z Rusavy do Hlbokého na Slovensku, kde v roce 1915 také zemřela.

Naznačený rámec Slobodova života byl doprovázen řadou duchovních aktivit, zájmů a zálib. Byl od mládí vášnivým čtenářem. Přátelské kontakty s řadou osobností mu umožňovaly získávat odbornou literaturu i beletrii, a tak si na Rusavě vybudoval obdivuhodně rozsáhlou knihovnu, z níž mnoho knih půjčoval svým přátelům a známým. Již kolem roku 1840 se snažil na Rusavě založit místní knihovnu, jejímž prostřednictvím chtěl více působit na duchovno svých farníků. Vesničané – ač každá rodina měla svou

bibli i několik zpěvníků – nebyli na takový počín připraveni: „Brzo sem však poznal, že se o marnou pokouším věc,“ komentoval posléze žalostný výsledek svého úsilí v dopise příteli Šemberovi v dubnu 1841.

S Rusavjany měl ovšem i jiné patálie. V chudých sociálních vrstvách na Moravě, a na Valašsku zvláště, byl před březnem 1848 silně rozšířen alkoholismus. Situace byla natolik vážná, že v boji proti kořalečnému moru společně vystupovala katolická i protestantská církev. „Palírny jsou zkáza mravů a národnosti“, psal opět Šemberovi, s dodatkem, že „národ tělesně chudý nikdy duchovně nezbohatne“. V r. 1845 založil na Rusavě spolek střídmosti a proti alkoholismu brojil opakovaně také z kazatelny, jak svědčí jedno z jeho kázání, pronesené na Vánoce r. 1845.

Co se týče vzdělávání místního obyvatelstva, občas to byl boj s větrnými mlýny. Když se Slobodovi a celé obci za nemalých obětí a s přispěním německých evangelíků podařilo vystavět začátkem 60. let novou školu, velké zklamání mu připravil nový učitel Karel Martešík, bratr jeho pozdější druhé manželky. Tchánovi Jurkovičovi v březnu 1866 o kvalitách jmenovaného utrápeně psal: „Lidé mu mají za zlé, že školu jen ledabylo, po nájemnicku odbývá, ve škole sakramentuje a bosorkáňoňuje, děti po hlavách bije, v palírni pije a karty hrá. V noci nespí, proto ve dne spí, keď má učit ve škole.“

Byl zde však i jiný Sloboda, literárně, vědecky a národnostně uznávaný v dobové společnosti, muž, který svými aktivitami překročil rámec svého biologického života a zůstává jimi dodnes přítomný.

Mladý Sloboda byl duchovně ovlivněn již za studií v Modre a Bratislavě. Tam byl v letech 1831-1832 tajemníkem studentské Společnosti česko-slovenské a zkoušel skládat příležitostné básně, otiskované na stránkách tehdejších periodik Hronka a Zora. Byly tak dobré, že ještě po letech mu proslulý Ján Kollár domlouval, aby v básnické tvorbě pokračoval. Ale pro Slobodu to byla záležitost jen jeho mládí. Více než poezie mu byla záhy bližší publicistická činnost, kdy psal svěží příspěvky do pražských Květů, bratislavského Orla tatranského, brněnského Týdenníku (1848) a nejvíce do Moravských novin, zejména v letech 1848-1852, vycházejících opět v moravské metropoli. Později dopisoval také do několika církevních časopisů vydávaných na Slovensku nebo i v Čechách. Nakonec si vyzkoušel redaktorskou činnost sám, když v letech 1862-1863 redigoval zábavný časopis Besídka čtenářskou, vydávanou v Brně.

Především však měl vědeckého ducha, zejména jej přitahovaly přírodovědecké disciplíny. Je obdivuhodné, co ve skrovných podmínkách dokázal: „Je to opravdu veliká bída se spisovatelstvím na dědinách. Všeci ti evropští a světoznámí veteráni a lumina mundi dobývali své slávy v městách, rezidencích, metropolích, po vídeňských, pražských, petropolských, parížských, vatikánských knihovnách – tak věru snadno virtuosem být. Ale koho osud zahodil mezi lesy a skaly, mezi baráky a chalupy, mezi hofery a sedláky, nu dobrou noc, buď rád, že se sám nezesedlačíš...“ ztěžoval si jednou tchánovi.

V mladším věku jej především přitahovala matematika, kdy kolem r. 1840 sepsal jakési příručky z aritmetiky a algebry. Nějakou dobu uvažoval i o místu profesora matematiky na některém ze slovenských gymnázií, kam jej lákal především švagr Hurban a v r. 1851 i přítel Šembera, tehdy profesor české řeči a literatury na univerzitě ve Vídni. Vytrval však na Rusavě a věnoval se své celoživotní lásce, botanice. Byl uznáván jako proslulý znalec

moravské a slovenské flóry, jak doložil i spisem *Rostlinictví*, který mu r. 1852 vydala Matice česká v Praze. Kniha o rozsahu 733 stran byla vlastně prvním česky vydaným klíčem k určování rostlin, jak nakonec dokládá i její podtitul: „Návod k snadnému určení a pojmenování rostlin v Čechách, Moravě a jiných zemích rakoukého mocnářství“. Ve zralém věku kolem 60 let jej začala zase zajímat meteorologie, kdy se dokonce na řadu let stal spolupracovníkem Centrálního ústavu pro meteorologii a zemský magnetismus ve Vídni. Kdo tuší, že Rusava má pro léta 1858 – 1877, tedy po dvě desetiletí, souvislou řadu meteorologických pozorování, kdy Sloboda třikrát denně zaznamenával do knihy četné údaje?

Jeho matematické nadání se nepochybně odrazilo také v ušlechtilé zálibě, již se od mládí věnoval – hře v šachy. Byl uznávaným a vynikajícím šachistou, který si chodil zahrát do Holešova a Kroměříže. Této hře naučil rovněž švagra Hurbana, a ne jeden jejich dopis je vlastně šachovou partií. A nebylo také zvláštností, aby některý poutník, putující po rusavských kotářech, zahlédl někde na louce dva podivně skloněné muže – to rusavský pastor a některý z jeho hostů si zahráli v přírodě partičku šachu. A hosté to nebyli ledajáci – takto hrál se Slobodou např. František Matouš Klácel, mnich z augustiniánského kláštera na Starém Brně, nebo Alois Vojtěch Šembera, nejdůležitější osobnost českého národního hnutí na Moravě před březnem 1848.

Slobodova vědecká orientace však nebyla jednostranná. Měl vynikající pozorovací smysl, který uplatnil zejména při sledování života obyvatel Rusavy a vůbec celého Valaška, kdy v řadě příspěvků zachytil jejich slovník, přísloví, oděv, stravu a popsal jejich zvyky a pověsti, např. na stránkách dobového kalendáře Koleda. Svými národopisnými studii si Daniel Sloboda zajistil čestné místo v počátcích českého, resp. československého národopisu. Mnoho z jeho poznatků zejména v oblasti jazyka využil také prof. Alois Vojtěch Šembera v knize *Základové dialektologie československé* z r. 1864, již položil základy k novému vědnímu oboru.

Co nás ale dále na Slobodovi zajímá, je bohatství jeho styků a vztahů s množstvím osobností své doby. Znal se prakticky s celou generací štúrovců na Slovensku, osobní i písemné kontakty udržoval s většinou představitelů českého národního hnutí na Moravě a vzdálené mu nezůstaly ani Čechy, kde se – zejména v Praze – seznámil postupně se špičkami tamní intelektuální scény, jejíž mnozí představitelé byli zároveň vedoucími činiteli českého národního hnutí. Tak si dopisoval a osobně se znal s Václavem Hankou, který napomáhal vydat jeho velký botanický spis, dále s pedagogem a vizionářem Karlem Slavojem Amerlingem, lékařem Václavem Staňkem, přírodovědcem Janem Svatoplukem Preslem, ale také s Karlem Havlíčkem Borovským, který Slobodovi otiskl řadu příspěvků v *Národních novinách* v r. 1848-1849. Ale psal si i s proslulými vydavateli českých knih otcem a synem Pospíšilovými z Hradce Králové, nebo s Františkem Špatným, autorem řady terminologických slovníků. Mnohé z těchto kontaktů Sloboda navázal nebo upevnil během konání Slovanského sjezdu v Praze začátkem června 1848, jehož byl účastníkem.

Ze slovenských respondentů mezi jeho známými a korespondenty nalezneme Ľudovíta Štúra, básníka Janko Kráľa, botanika Jozefa Ľudovíta Holubyho, vydavatele a novináře Daniela Licharda, revolucionáře z r. 1848 Karola Semiana, Karola Bórika či Jána Francisciho, z nichž mnozí zavítali i na Rusavu, kde se za neklidných časů ukrývali, odpovídali, léčili svá zranění nebo naopak chystali se k dalšímu boji proti Maďarům. Svědectví

o tom podal např. Mikuláš Dohnány, autor knihy Historie povstání slovenského, kterou po vydání v r. 1850 Sloboda šířil ve svém okolí. V ní autor poznamenal o Rusavě: „*Pamětná je pre Slováka táto ukrytá dedinka, lebo v nej našli pozdejšie skoro všetci utečenci slovenskí svoje útočistište.*“ A pobýval tam rovněž Dohnány, který na tamní pobyt nemohl zapomenout. „*Ej Bože, či nám len bolo veselo na tej Rusave,*“ psal Slobodovi v červenci 1850.

Do výčtu Slobodových známých musíme pochopitelně zahrnout i jeho vztahy s blízkou rodinou, ať už tchánem Samuelem Jurkovičem, nebo s Jozefem Miloslavem Hurbanem. Právě v korespondenci s posledně jmenovaným je třeba fascinující číst, jak se rodila spisovná slovenština a konstituoval novodobý slovenský národ. A samozřejmě nemůžeme opomenout jeho styky s hlasatelem myšlenky slovanské vzájemnosti Jánem Kollárem, autorem proslulého eposu Slávy dcera, který významně ovlivnil celou generaci obrozenců ve 20. a 30. letech 19. století.

Nepřeborná je řada jeho přátel z moravského prostředí. Byl mezi nimi kroměřížský kantor František Mirovít Lorenc i tamní piarista Ondřej Liboslav Rettig, syn známé Magdaleny Dobromily Rettigové, který Slobodovi zasílal zprávy o studijních úspěších jeho syna Miloslava na kroměřížském piaristickém gymnáziu, dále katolický kněz František Sušil v Brně, jemuž Sloboda zasílal písně podchycené na Rusavě a v okolí, nebo třeba Leopold Hansmann, redaktor Moravských novin, autor vynikajících povídek z prostředí Hané, známý pod pseudonymem Antoš Dohnal. Byl zde i rolník František Skopalík ze Záhlinic, olomoucký profesor porodnictví František Mošner, profesor národohospodářství na brněnské technice Jan Helcelet, ale později i baron Alois Pražák, proslulý moravský politik...

Pochopitelně mezi okruh jeho známých náleželi ne v neposlední řadě rovněž jeho profesní kolegové, evangeličtí pastoři, rozsetí po několika desítkách východomoravských far. K nejbližším patřil ve Vsetíně Adam Škultéty, působící v dolním sboru, a v témže městě i Karel Opočenský, působící v horním sboru. Dále Jan Lány v Ratiboři, Adam Žambokréty působící nejprve v Pržně a pak v Jasenné, Jan Pellár, který předchozího vystřídal v Pržně, Tomáš Kalenda v Hošťálkové, Josef Gerža starší a mladší v Hrubé Lhotě, Petr Mesároš v Liptále, Pavel Jelínek v Růždce, Jan Pilečka v Hodslavicích a také kazatelé z Prusinovic, Jan Šiller, Josef Kubík, František Šiler a Bohumil Gerža. A často docházel rovněž za seniorem Janem Sepešim do vzdálenějšího Suchdolu nad Odrou a blízký mu byl svými intelektuálními aktivitami Jan Winkler, od roku 1826 pastor v dalekém Návsi u Jablunkova.

Je neuvěřitelné, že většina těchto kontaktů vznikla ve 40. letech 19. století. To byla také doba nejintenzivnější Slobodovy činnosti politické, i když politikem většího formátu nebyl. Vzpomenuta byla již jeho účast na Slovanském sjezdu v Praze, dále koncipoval v r. 1848 i požadavky valašských evangelíků v memorandu, zaslaném císaři, nejvíce se však angažoval v boji za emancipaci Slováků z politického a národnostního útlaku Maďarů. Pod dojmem zpráv a vlastních pohledů se klidný a mírumilovný muž měnil až v zuřivého agitátora a kazatele, jak dokládají některé jeho novinové příspěvky z té doby, napsané např. na obranu švagra Hurbana. Schvaloval za revoluce i výpravy slovenských dobrovolníků, ba zdá se, že Rusava byla občas místem, kde se křížila nejedna nitka nezbytných organizačních příprav. Důležité rovněž bylo, že Sloboda soustavně informoval o situaci na Slovensku v denním tisku, zejména na stránkách Moravských novin v Brně a Národních novin v Praze.

Na přelomu 40. a 50. let 19. století vstoupil Sloboda do druhé poloviny svého života. Ta se již nejeví tak aktivní a mnohostranná, jako tomu bylo dříve. Svě jistě sehrávala únava po letech předchozího vypětí, útlum politické činnosti za časů Bachova neoabsolutismu, nutnost existenčního zajištění rodiny, zejména syna Miloslava, který od r. 1861 začal studovat na vídeňské technice. Postupně přibýlo také zdravotních potíží. Sloboda, skvělý chodec a bezděčný „spoluzakladatel“ turistiky na Moravě, v několika pozdějších dopisech vzpomínal na potíže s nohou a rukou, jež po padesátce omezily jeho terénní aktivity; při kterési procházce jej napadl a zranil pasoucí se vůl.

O Slobodovi se ovšem ví široko daleko. Proslulý malíř historických výjevů Jaroslav Čermák neváhá po sedmi letech strávených v cizině při cestě z Prahy do Trenčína stavit se 9. září 1858 právě na Rusavě. Přicházejí také známí a obdivovatelé z nejmladší generace. U Slobody se od konce 70. let začíná objevovat bystrický František Táborský, později básník a známý literát usazený v Praze. S ním posléze na Rusavu přichází malíř František Ondrůšek; jednou namaluje Slobodův portrét, zatímco Táborský napíše krásnou knihu o Rusavě, jejíž závěrečná kapitola je věnována právě Slobodovi.

V šedesátých letech, poznamenaných úmrtím manželky i uzavřením nového manželského svazku, začínají Slobodu pohlcovat stavební aktivity: zprvu výstavba školy, pak přestavba fary a konečně po dvě desetiletí se táhnoucí stavba nového evangelického chrámu, spojená především se zajištěním finančních prostředků. Sloboda navazuje úzké vztahy k dobročinnému evangelickému Gustav Adolf spolku. Pomoc nachází především v prostředí německých protestantů. A tak zatímco ubývalo cest na Hostýn, na okolní evangelické fary nebo na Slovensko, přibývalo cest do Lipska, Drážďan a jiných německých měst. Záměr se nakonec zdařil – začátkem 80. let byl chrám, jehož plány pochází z rukou významného vídeňského architekta Ludvíka Förstra, dostavěn. Dodnes tvoří jednu z dominant obce.

Ve zralém věku se mu dostalo nejednoho ocenění. Slobodova vědecká proslulost i jeho morální vlastnosti nepochybně přispěly k tomu, že již od začátku 70. let byl vážným členem okresní školní rady v holešovském hejtmanství. A dne 4. července 1881 pak obdržel od císaře zlatý záslužný kříž s korunou. Obojí dokládalo, jak dalece již pokročil proces zrovnoprávnění evangelíků a jejich včleňování do liberalizující se občanské společnosti. Konečně v r. 1883, když si připomínal 50. výročí kněžské ordinace, byl jmenován čestným občanem obce Rusava.

To už unavený poutník doputoval na konec své životní cesty. Nedá se říci, že by po sobě zanechal rozsáhlé dílo. Spíše zanechal v dějinách své doby rozsáhlou duchovní stopu, jejíž vícevrstvý charakter postupně objevujeme. Ale i tak už dnes si zaslouží náš obdiv a naši úctu. Jejím projevem je rozsáhlý projekt edice dokumentů Daniela Slobody, v níž by v sedmi či osmi svazcích měly být otištěny pokud možno všechny významnější materiály, písemnosti a zejména korespondence, které se k němu vztahují. Dosud vyšly čtyři svazky (některé z nich jsou k dostání na obecním úřadě), pátý svazek je v tisku a snad se v roce 2010 podaří vydat i knihu Rusava a Daniel Sloboda.

*vědecký pracovník Moravského zemského muzea v Brně
PhDr. Zdeněk Fišer*

Uplynulo 75 let od úmrtí českého malíře a ilustrátora Adolfa Kašpara

(* 27. 12. 1877 Bludov u Šumperka, † 29. 6. 1934 Železná Ruda)

Proslul jako ilustrátor Babičky B. Němcové – jeho dnes už klasické obrázky k tomuto dílu způsobily roku 1903 úplný převrat v knižním ilustračním umění u nás. Kašpar byl výborný kreslíř a neúnavný a pečlivý sběratel všech poznatků, které mu umožnily, aby výtvarně dokonale doplňoval soudobou českou realistickou literární tvorbu. Jeho ilustrace nacházíme u nejnámějších jmen – A. Jiráska, J. Nerudy, K. V. Raise, Z. Wintra, F. L. Čelakovského aj.

Kašpar byl žákem pražské Akademie, studoval pod vedením Maxmiliána Pirnera. Jeho morálním učitelem a prvním podporovatelem však byl Hanuš Schwaiger, sám osobitý ilustrátor zejména dětských knížek. Pracoval i na volné grafice, známe jeho figurální či krajinářské lepty, maloval akvarely z rodného kraje i z cest, skutečný význam Adolfa Kašpara však zůstává především v jeho ilustracích.

Zdroj: Scheybal J. V.: Adolf Kašpar, Život a dílo

Toulky dávnou minulostí Rusavy

Jak se rusavští občané oblékali v roce 1777.

Období Vánoc je pro každého velmi zvláštním obdobím. Lidé si dávají dárky, jeden druhému přeje to nejlepší, poslouchají koledy, je jim bližší i chrámová hudba a vůbec člověk se více zajímá o svou i vzdálenější rodinu a většinou napravuje vše, co za celý rok zanedbal. Každý si své Vánoce prožívá po svém. Nebylo však vždy takové svobody pro tyto náboženské zvyklosti. Rusava byla podle historických záznamů co se týká soužití občanů jakousi výjimkou. Však posudte sami. Byly tu dva kostely, a tak si na pobožnosti chodil každý do svého. Byly tu také v minulosti dvě školy, jedna katolická na horním konci, a druhá evangelická na dolním konci. Děti však mohly z Hořanska chodit do horní školy a z Dolanska do dolní školy bez rozdílu náboženství. Pouze na hodiny náboženství byly každé ve své škole. Faráři obou kostelů byli vždy přátelé a občané i mezi sebou se vzájemně ve svých vírách respektovali. Starší záznamy však dávají svědectví také o tom, jak vrchnost, v tehdejší době katolická, bránila rozšiřování jiné víry do svých panství. Jeden záznam hovoří o tvrdé represálii proti těm, kdo naslouchali pastorům církve evangelické v tajných bohoslužbách, a jak proti nim poslala bystřická paní baronka portáše, a ti pochytili 12 Rusavanů a po veřejném soudním přelíčení, když neopustili svou víru, byli odvečeni na galeje a do svých domovů se nikdy nevrátili. Tento záznam pořídil bystřický kronikář. Jiný záznam byl otištěn v časopise Naše Valašsko, ročník 11. sešit 3 z roku 1931, kde Dr. F. Bednář, prof. Husovy bohoslovecké evangelické fakulty v Praze, popisuje, jak zle doplatili ti, kdo odmítli přestoupit na jinou víru. K tomuto se vztahuje i další záznam, otištěný v Našem Valašsku (VI. ročník, sešit 4 z roku 1941). V článku pana Ph. Mr. Josefa Čižmáře z Brna je uvedeno, že na falešný Toleranční patent z jara roku 1777 bylo na Valašsku v 60 obcích vylákáno přiznání k evangelické víře mnoho tisíc lidí, kteří pak

Zavádíme pro vás novou službu **VIRTUÁLNÍ PROCHÁZKY**

**SNAŽÍME SE ŠETŘIT VÁŠ ČAS
VYBÍREJTE U NÁS**

V rámci zkvalitnění našich služeb jsme pro vás připravili zcela unikátní způsob prezentace pomocí virtuálních procházek.

První virtuální procházky najdete na našich stránkách **www.reality-zvonek.cz**

Drakiáda 2009

Procházka s lampiony

*Proměny Vánoc
s P. Neumannem*

*Vánoční koncert v evangelickém kostele –
Smíšený pěvecký sbor Harmonia Hranice*

Slavnostní zahájení výstavy – Štúrovci a jejich vztah k Moravě

Sousedské večery spojené s přípravou na Mikulášský jarmark

Naděje rusavským studánkám

SPORT CENTRUM Holešov

www.sport-centrum.info

Tovární 1081, Holešov, tel: 573 398 434

**bazén | fit-centrum | sportcycling | squash | sauna
solária | masážní bazén spa profi | restaurace sport**

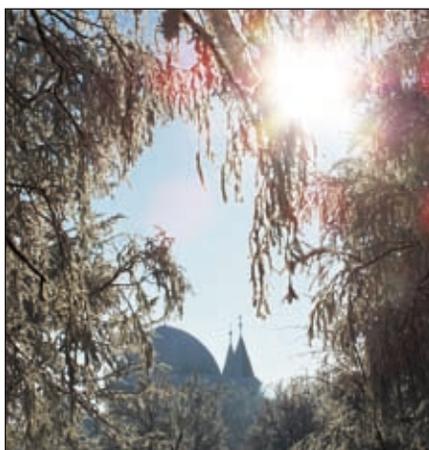
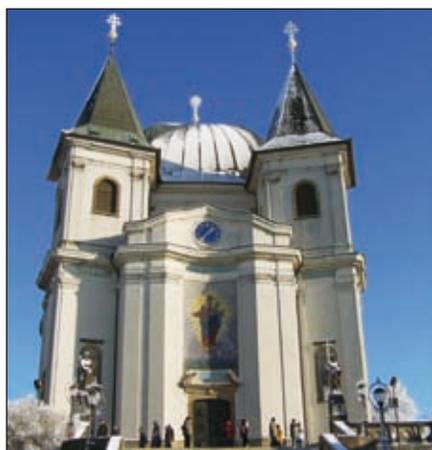

Foto sv. Hostýna Alexandr Dvorník, Poutní kalendář na str. 30

Zpravodaj obce Rusava

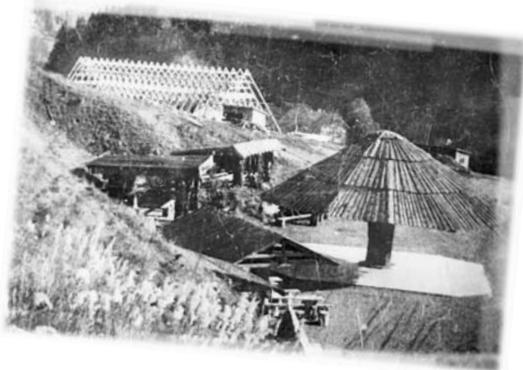
byli zatčeni a vyslýcháni před soudy. Do této léčky tak z Rusavy padli tito občané: Pietka Antonín, Smýkal Martin, Hradil Valentín a Martin, Mišurec Václav, Urubják Jiří, Potůček Jakub, Urubčák Martin, Petrovják Martin, Pomala Pavel, Svoboda Jakub, Šrámek Josef, Jiří a Martin, Botík Jan a Václav, Krajčar Václav, Pánek Adam a Vaculík Jan. Tito rusavští občané byli vyslýcháni u soudu v Uherském Hradišti. U soudu jako přísežní úřední lékaři Antonín Rosner a Jan Mik si patrně z dlouhé chvíle dělali poznámky, jak je který vyslýchaný oblečen. Asi je zaujala pestrost valašských krojů. Oblečení rusavských doslova ze článku v NV cituji: „Většina z nich (9 z 19) měla na sobě z halenového sukna bílou župici s bílými gombíky nebo háčky. Ostatní měli na sobě bílou, krátkou valašskou halenu bez knoflíků. Pietka však měl bílý soukenný kabát, modrými šnůrami lemovaný s bílými kovovými gombíky a pod ním tmavomodrý soukenný brunclík s bílými kovovými knoflíky. Petrovják zase měl krátký valašský kožíšek a žádný brunclík. Nejchuději byl oděn Pomala, který měl na sobě jenom valašskou košili a bílé soukenné nohavice. Kromě Pietka měli pod župicí nebo pod halenou soukenný brunclík ze tmavomodrého sukna ještě Urubčák a Mišurec, zelený brunclík měl Hradil, bílý soukenný brunclík měl Pánek Adam. Nohavice měli většinou bílé z halenového sukna, pět mělo nohavice z modrého sukna, Šrámek Josef měl uherské nohavice ze zeleného sukna a Šrámek Martin z hnědého sukna, na nohách měli huněné papuče většinou koží podšité. Na hlavách měli valašský kulatý klobouk, baranici měl jen Pietka.“ Jak z tohoto celého popisu vyplývá, nebyl ještě kraj u všech jednotný. Jednotné však bylo jejich přesvědčení a pevnost ve své víře. Byli to stateční lidé.

Milan Charvát

Mlýny, pily, valchy a hamry na toku Rusavy

Pila na Valše

Bývalá pila na Valše byla znárodněna po únoru 1948. Byla rozebrána a katřel do šrotu, takže pila přestala existovat a zbyly tam jenom ruiny. Do roku 1954 se na pile nic nedělo. Asi od roku 1954 až do roku 1958 tam byli ustájení býci JZD Brusné (možná pilu měli v pronájmu; v té době první družstvo na Holešovsku). Od roku 1958 se tam zase začaly navážet různé chemikálie a postřiky na pole a různá chemická hnojiva. Chemický sklad na pile byl až do roku 1968. JZD Rusava v roce 1968 začalo s opravou pily. Dělal se hlavně nová elektřina a příjezdové cesty na dovážení kulatiny a odvoz řeziva a základy na nový katřel, který tam byl dovezen. Před pilou se dělala „plac“ na uskladnění desek, trámů a veškerého řeziva. Byly dovezeny buňky na sklad materiálu a buňky sloužící jako sociální zázemí pracovníků pily. Koncem roku 1968 byla pila opravena a zprovozněna a mohlo se začít znovu řezat.

Řezala se tam veškerá kulatina jak měkká, tak tvrdá – desky, trámy, fošny, vazby na chaty a rodinné domky. Hlavně se řezalo pro JZD Rusava a jeho přidruženou výrobu, která byla na kravíně, kde se z nich dělaly truhly, zásněžky a zpracovávaly se tam i kůly, které se pak používaly ve vinicích. Zpracovány tam byly i topoly, které dnes zdobí restauraci Koliba Čecher a veškeré trámy a desky na „hřib pod Čechem“, ale i taneční parket, který byl z desek. Veškeré řezivo z pily vozil denně na kravín do přidružené výroby z koňským povozem Laďa Kušík z Chomýže, který tam čas od času převážel i pily, protože tam byla i brusárna. Desky na přidruženou výrobu ještě vozil traktorem Josef Janečka z Rusavy (U Vojáčků). Od počátku provozu pily až do roku 1971, tam dělal mistra Tonda Kolařík z Brusného, bratr předsedy JZD Rusava Vincence Kolaříka. V té době tam pracovali tito lidé: Ruda Pelíšků, Jan Pelíšků a Pavel Šiců. Z žen tam pracovaly až do roku 1973 Zdena Vaculíková a Jiřina Potočková Urubová. Začátkem roku 1973 tam byl dovezen nový katr tzv. „rusák“, takže tam byly v provozu dva katry. Mistr pily byl Laďa Bílek z Brusného a zástupce Darebník. Laďa Bílek byl koncem roku převeden do přidružené výroby na kravín, kde byla také pila. Od roku 1973 až do roku 1992 byl na pile parták Karel Ševčák z Rusavy, který zodpovídal za veškerý chod na pile. Sídlo pily bylo v té době v Brusném na bývalém mlýně (dnes restaurace Brusenka). To bylo ještě za JZD Rusava. Od roku 1968, kdy pila byla v provozu, se na pile vystříдалo hodně lidí, kteří byli hlavně z Rusavy: Jan Juhaňák, Jan Baroň, Vinda Pavelec, Jan Kubíček, Mira Vaclach, Karel Kratinoha, Ladislav Hudec a další. Pokračování příště...

Autor fotografie rozestavěné Koliby a tanečního parketu pod Čecherem zvaného „hřib“ z roku 1973 Josef Svoboda

Josef Hudec Včelínský

Básničky o škole

Co je ve škole důležité

Veronika Podolová, Anička Dvorníková, 4. třída
Žákovská je na známky,
někdy i na poznámky.

Násobilku musím znát,
abych mohla počítat.

Chodím do školy ráda,
najdu si v ní kamaráda.

Školička

Tereza Zmeškalová, Magdaléna Krejčířová, 4. třída
Do školy chodím hrozně ráda,
máma mi z domu zase mává.
Do školičky jdu zas,
tak co, Terko, sešit máš?

NAŠE ŠKOLA ...

Ve škole je učitel,
učí nás každý den.
Matika: plus, mínus, krát,
děleno a počítat.
Jak to všichni dopíšou,
známky lítat budou.

Pak už rychle na oběd,
do družiny a zas zpět.
Doma úkoly píšeme,
všechny hnedka zvládneme.

2. ročník Mistrovství školy v SUDOKU

V pátek 27. listopadu odpoledne se v naší škole konal již druhý ročník Mistrovství školy v řešení SUDOKU. Soutěžili jsme ve třech kategoriích. Malí prváci a druháci řešili barevné sudoku. Doplnovali čtyři barvy a moc jim to všem šlo. Třetáci řešili dětské sudoku o rozměrech 4 x 4. Bára Gajdošová, Adélka Stiborová a Petra Macůrková si vedly výborně a vyřešily téměř stejný počet sudoku za 45 minut. Žáci čtvrté a páté třídy řešili klasické sudoku o velikosti 9 x 9. Nejlépe si vedla Anička Dvorníková (4. tř.), Josef Macůrek (5. tř.) a Tereška Zmeškalová (4. tř.). Všichni soutěžící přišli pečlivě připravení, za snahu byli odměněni drobnými cenami.

Přijde k nám Mikuláš

V pátek 4. prosince do naší školy zavítala vzácná nebeská návštěva. Svatý Mikuláš s andělem, který nesl koš plný dobrot pro hodné děti. Na zlobivé žáky se přišel podívat pekelně vypadající čert. Ve školce máme samé hodné dětičky, tam ani čert nemusel. Ale zato ve vyšších ročnících měl plné ruce práce. Naštěstí všichni zlobivci slíbili, že už opravdu budou hodní, takže si je čert neodnesl. A protože navíc žáci zazpívali vánoční koledy, dostali všichni od Mikuláše balíček plný ovoce a sladkostí.

Tomáš Šico, 5. třída

Dnes k nám do školy přijde Mikuláš. Raději nechtějte vědět, koho vezme s sebou. Já možná vím, kdo to bude, ale nebudu to prozrazovat. Myslím, že vezme Pepu, Libora nebo Petra a možná mě. Holky se bojí čerta, takže budou z lavic stavět barikády. Možná zazpíváme nějakou písničku a dá nám všem, i těm zlobivým, balíčky s pamlsky. Ať mě čert nesebere, měl by si posvítit i na holky. Zkrátka i holky zlobí.

Josef Macůrek, 5. třída

Dnes k nám do školy přijde Mikuláš s čertem a andělem. Minulý rok jsem se strašně bál, protože čert měl strašidelnou masku a strkal mě do pytle. Doufám, že dnes se bát nebudu. Moc se na něj netěším, protože jsem zlobil. Doufám, že nás barikády zachrání. Už ať je to za námi, ale Mikuláš přece dává dárky všem. Čert dává taky dárky.

Mgr. Alena Maťová, učitelka

Mikuláš očima dětí ze 3. třídy

Snad našim dětem ještě nějaké chyby odpustíte.

Kubík Podola

Na Mikuláše jsem dostal 30 kokyn asi. A taky puzzle a vojenské auto. Hrál jsem si a 1 puzzle jsem postavil za jeden den a 2 druhý den. Bylo to puzzle Pat a Mat a bylo to dva v jednom. Na Mikuláše jsem si hrál s čertem a on mi dal ocas. Taky jsem baštil chlebičky. U nás nebyl Mikuláš ani anděl.

Sabinka Kamencová

Na jarmarku v Holešově chodil Mikuláš v doprovodu Anděla a čerta. Neřekla jsem jim žádnou básničku, protože jsem se jim vyhýbala. Ale šli jsme se podívat po stáncích, a tak jsme je znovu potkali. Maminka je zavolala a oni se s náma bavili a nedali mě do pytle. Pak jsme jeli domů.

Kubík Holloši

Mikuláš chodil 5. prosince a donesl mi postavičky Simonů a jeden zemák. Na jarmarku mě i honili, i v pytlu mě nesli. Byl jsem ještě u babičky, a tam jsem dostal sedm balíčků, a když mě dávali do pytle, tak jsem pytel roztrh a málem mě napíchl na vidle. Čert byl Katky mamka a Mikuláš byl Sabinina mamka.

Petka Macůrková

28. 11. jsem byla na jarmarku v Chomýži a bylo to tam dobré. Honili mě čerti. Čert je pohádková postava, ale Mikuláš není pohádková postava. Mikuláš byl můj bratranec a jeden čert byl dokonce můj největší pekelník, vlastně to byl můj táta. Druhý čert byl Štěpán Kopčil a třetí čert byl David Janečka. Byli čtyři čerti, ale já jsem toho posledního nemohla poznat. Anděl byla Verča Mrázková. Pak mojeho bratra sebral čert a předhodil ho před Mikuláše. Musel říct básničku a já jsem pak hrála na kytaru a byla jsem i v novinách. Na jarmarku jsem několikrát obešla obě strany, pak jsem šla se sestřenicí na ohňostroj a s druhou sestřenicí jsem se fotila.

Adélka Stiborová

Ve škole chodil Mikuláš 4. 12. 2009. Bála jsem se čerta, byl moc strašidelný, dostala jsem sladkosti. U nás chodili dva čerti a byli srandovní. Jeden čert si mě chtěl sebrat. Dostala jsem plavky, balíček a kalendář. Tady na Rusavě byl jarmark 28. 11. 2009 a byl tam úplně srandovní Lucifer. V průvodě nás bylo 262 čertů, jeden byl dokonce za komínem. Na obecním úřadu byl i pan Beneš a vyřezával tam postavičky. Taky jsme tam zpívaly s holkama koledy. Byla jsem si i pro podpis v pekle. Druhý den mi bylo špatně. A taky vím, kdo byl u nás za čerty. Byla to paní Vašutová, teta Milena a Tamara.

Bára Gajdošová

Mikuláš chodil s čertem a andělem. Rozdávali za písničku nebo za básničku různé sladkosti. Například čokolády a bonbony. Chodili po různých městech a vesnicích. Děti byly rády

a některé se bály. Třeba v naší třídě se bály dvě děti. Začaly pištět hned jak přišel čert. Když přišel čert k nám domů, tak já jsem byla u babičky v Rajnochovicích. Já jsem je viděla taky, jenže Mikuláš se jim ztratil a tak chodili jen ti dva. U babičky jsem od něho dostala balíček. Bylo to největší tofife, co jsem kdy viděla. Brácha od babiččiného Mikuláše dostal ledové malé čokoládky. Ještě dnes je má.

Olda Smahel

Studeného roku 260 žil Mikuláš pomohl sousedovi, protože soused byl chudý. Mikuláš byl bohatý, ale pomohl sousedovi a nevdalo mu, že celé své bohatství utratil. Říká se že je svatý.

Já jsem dostal od Mikuláše 2 pytlíky a naspodu jsem našel knihu dinosaurů a čert mě dal do pytle a chtěl, abych přeskočil 20 vidly.

Ivana Grejneckerovala

Naděje rusavským studánkám

V rámci environmentální výchovy se žáci 3. třídy naší školy rozhodli svou malou troškou přispět k úspěšnosti projektu Naděje rusavským studánkám. Naším cílem bylo upravit okolí Hurbanovy studánky tak, aby bylo příjemné pro všechny kolemjdoucí. Třetáci

Sabina Kamencová

Barbora Gajdošová

vyzbrojeni motyčkami, noži, hráběmi a rukavicemi se vydali koncem loňského září za doprovodu třídní učitelky a místostarostky Dany Gajdošové k blízké studánce. Jejich elán byl podporován spoustou sladkostí od paní místostarostky. 6 chlapců a šest dívek se s velkým nadšením dalo do čištění. Nožiky jsme očistili kameny od mechu, vytrhali lebedu a okopali celé místo. Nutno dodat, že děvčatům elán vydržel o poznání déle. Studánka po naší brigádě pěkně prokoukla a po společném fotu jsme si slíbili: „Na jaře tě zase rozsvítíme, studánko.“

Mgr. Eva Kubišová, učitelka

Akce JZŠ na rok 2010

Zápis do 1. třídy – 20. 1.

Rusavská superstár – školní kolo – únor

Školní kolo ve floorbalu – březen

Den Země – 1. dubna (ekologická výchova ve škole a v přírodě)

O nejhezčí velikonoční vajíčko – výtvarná soutěž – duben

Rusavská miss – školní kolo – duben

Výcvik policejních psů – květen

Den matek – 12. 5.

Den dětí – 1. 6.

Školní výlet – červen

Mgr. Jana Podolová, ředitelka školy

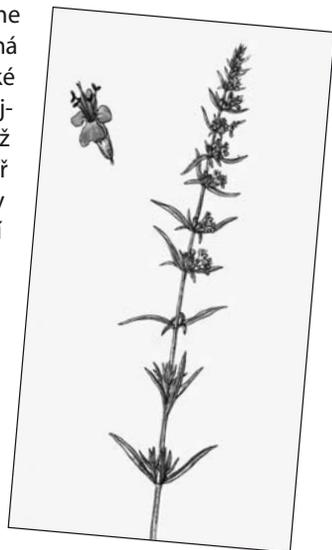
PŘÍRODA KOLEM NÁS ...

Byliny odvedle

Rok se chýlí ke svému finále v podobě silvestrovského třesnění a odhodlaných předsevzetí, která pak většinou vezmou za své, protože pomine ten vnitřní stav povznesení, tak typický pro slavnostní okamžiky. Starý rok předá s úlevou odpovědnost novému roku, ať si poradí, jak umí. My se budeme více či méně úspěšně pokoušet s ním a doufat, že se v případě potřeby nablízku alespoň občas vyskytne spřízněná pomocná ruka, nebo se budeme snažit být tou rukou také my. Stranou ponechávám ty, jimž není rady, a tudíž ani pomoci.

V našem dalším pokračování bych se chtěl zmínit o zajímavé bylině s názvem yzop lékařský, latinsky *Hyssopus officinalis*. Latinské rodové jméno *Hyssopus* je odvozeno od hebrejského slova ézób, které znamená „tam z Babylónie“. Tuto bylinu asi těžko potkáte na rusavských loukách, ledaže by někomu utekla ze zahrádky a rozhodla se pro volný pobyt v přírodě. Pokud však na yzop někde jinde narazíte, bude to s největší pravděpodobností na kamenitých a skalnatých stráních, ve stepi (kam třeba zabloudíte se ztepilou průvodkyní), na rumištích (plných lahví od tuzemáku), v lomech, v příkopech a podobně. V zásadě to bude hlavně na půdách vápnitých a na slunných stanovištích.

V popisu této rostliny se dočteme (a v praxi můžeme ověřit), že je to polokeřovitá, vytrvalá bylina, bohatě větvená s dřevnatějící dolní částí natě. Čtyřhranné, až 50 cm vysoké lodyhy mají listy skoro přisedlé, čárkovitě kopinaté, celokrajné s okrajem podvinutým. Listy jsou 1 až 3 cm dlouhé a 0,2 až 0,8 cm široké, lesklé, kožovité, tupě špičaté, obvykle téměř lysé. Z úžlabí horních listů vyrůstají bohaté lichopřesleny pyskatých květů, podepřených čárkovitými listenci. Tvoří vrcholové jednostranné klasy. Trubkovitý, červenofialový kalich je pětizubý. Koruna je fialová, zřídka růžová nebo žlutavě bílá, je dvoupyská, obsahuje dlouhou čnělku, dvouklanou bliznu a tyčinky, které vyčnívají z korunní trubky. Plod je tvrdka. Tuto popisnou část cituji z knihy Naše rostliny v lékařství, abych se jednak vlastní formulací tvořivostí příliš neodchyloval od odborných výrazů, a jednak abych pomohl sobě i vám rozšířit všeobecně se ztenčující slovní zásobu. Květnatost botanických popisů mne fascinuje a inspiruje k hutnému vyjadřování.

V publikacích se dočteme, že yzop kvete od července do září, což je ovšem orientační údaj, poněvadž proměnlivé podmínky způsobí každoročně jinou dobu nasazení do květu a také trvání tohoto období může být různé. Jeho domovem je Středozeemí a střední Asie a zahrnuje asi 15 druhů této zajímavé rostliny. U nás se yzop pěstuje v zahradách, místy i na polích, někdy též zplaňuje, s čímž zkušenost nemám, takže nedokážu porovnat jeho schopnost podržet si léčivé účinky. Podle mé zkušenosti došlo časem spíše než ke zplanění, k jeho zadušení neřízeným růstem arogantně sebevědomé plevele.

Užívanou částí je nať v období před nebo v době kvetení. Nať bez dolní dřevnaté části se stříhá v červenci a srpnu. Suší se celkem dobře ve stínu přirozeným teplem. Při umělém sušení nemá teplota překročit 35 °C (aby neunikaly silice). Má kořenitě kafrový pach a hořkou chuť. Literatura uvádí, že se yzop může za sezónu sklízet i dvakrát. Já dávám přednost průběžnému prostřihávání během období relativně čerstvého stavu natě, což poskytuje dobrý výtěžek a současně se rostliny i omlazují.

Pro chemiky a ty, co chtějí vědět víc než ostatní, uvádím i látky velmi pravděpodobně obsažené v této bylině. Podle těch, co se v tom nimrali, obsahuje nať Yzopu 0,3 až 1 % silice, ve které jsou hlavními složkami pinen, pinokamfon, isopinokamfon, limonen a sabinen, dále by měl být přítomen (pokud je nepřítomen, odstěhoval se do Humpolce) flavonový glykosid hesperidin, asi 8 % tríslovin, hořčiny, marubiin, organické kyseliny (např. kyselina rozmarýnová), minerály a trocha pryskyřice.

Yzop působí podobně jako šalvěj proti pocení. Podporuje také trávení. Proti kašli se užívá ve směsi s anýzem a fenyklem. Při užívání yzopu je nutné mít na paměti fakt, že silice obsažené v rostlině mohou ve větších dávkách vyvolat křeče. Proto je lepší používat yzop v malých dávkách a spíše v čajových směsích než samostatně.

Vnitřně jej lze použít v nálevu jako expektorans (uvolňování hlenu pro odkašlávání), stomachikum (žaludeční stimulace), při chronickém bronchiálním zánětu (zánět průdušek), při mírnění projevů astmatu, kašle, nadýmání, chronickém střevním kataru a pro povzbuzení chuti k jídlu.

Zevně lze yzop použít jako dezinfekční prostředek, a to jako kloktadlo při zánětu hrtanu a mandlí, nebo k oplachům při již zmíněné nadměrné potivosti.

Yzop lze také použít nejen jako koření, například do polévek a omáček, ale také jako aromatickou látku při přípravě alkoholických nápojů. Zejména ve Francii se yzop takto používá jako koření do omáček, polévek, nádivek, zeleninových salátů, k masu (např. k telecí pečení) nebo při výrobě likérů. Dá se však podle chuti a osobních preferencí použít do paštik, nádivek, ke grilovaným masům, ke skopovému a k rybám.

Yzop je krásná medonosná bylina užitečná i na zahrádce - odpuzuje prý běláška, proto ji můžeme vysadit jako strašáka v blízkosti záhonů se zelím nebo kapustou. Chci ještě důrazně upozornit, že yzop (stejně jako šalvěj, rozmarýna, majoránka a tymián) se nesmí užívat v těhotenství! Je léčivý a prospěšný jen v přiměřených dávkách.

Chuťové fantazii při použití bylin jako koření bychom se neměli bránit, podobně jako bychom se neměli obávat zapojit svou fantazii i v mnoha dalších oblastech naší činnosti (třeba při jednání s „ouřady“).

*Vše dobré všem dobrým lidem do nového roku přeje
bylinářský uředník Petr Neumann*

SPORT

Muži A

Po úvodní vyrovnané bilanci (dvě výhry – dvě prohry) jsme díky výbornému prvnímu poločas a vyrovnávací brance v poslední minutě

přivezli cenný bod z Vizovic. Následoval dobrý výkon doma s Těšnovicemi (bohužel 0:1) a po poločase s Holešovem B už bylo o výsledku rozhodnuto (4:1). Ve Fryštáku jsme podali nejhorší výkon sezóny. Doma proti Kelči (2:2) viděli diváci drama od první do poslední minuty. Malenovice jsme v hodinovém početním oslabení hrávě zvládli (3:0). Bohužel závěr podzimu, který míváme většinou nejlepší, jsme odehráli ve výrazně improvizovaných sestavách (prohry v Míškovicích, Lubné, Slavičíně). Sešli jsme se pouze ve Slavkově, kde jsme našim největším rivalům „darovali“ před dlouhou zimou „rukavici“ (5:1).

Všechny zápasy odehrál pouze trojlístek Michal Vaculík, Liška a D. Krajcar. Gólovou bilanci jsme měli rozloženou mezi několik borců (Zelený 5, Bílek 4, Štefek, Pavelka J. a Pavelka P. 3 góly). V tabulce slušnosti se držíme hodně vepředu (trenér Páník nabádající nás k mnohem agresivnějšímu pojetí hry bědoval, že nesmí nikomu ze známých říct, jak málo máme žlutých karet). Když jsme 2x nastoupili, kromě dlouhodobě zraněného Kamila Vaculíka, kompletní, vždy jsme vyhráli o 3 branky (Holešov B, Malenovice). Nejvíce nás mrzí zbytečná porážka v Míškovicích (2:3). Dvakrát na Rusavu přijela v průběhu zápasu záchranka. Naštěstí bez vážných následků (Miroslav Vaculík, Petr Šimčík).

Po dvou letech se nám opět dařilo doma, opět zněly zpěvy sobotní, v šatně se po zápasech sešlo hned několik Chodůrů, Bendigů a Šmajdů... Hlavně se neuspokojit a přes zimu pořádně potrénovat (nejen zpěv, ale i kondici).

Dorost

Na vydařený úvod sezóny navázali naši kluci v prostřední části podzimu skvělými výkony. Slabším soupeřům z Němčic a Prusinovic naložili 7, resp. 9 gólů. Jenže v závěru podzimu přišly zápasy pravdy a ty nastavily našim klukům zrcadlo (čerpáno z Vesničko má středisková). V Kvasicích a Skašticích jsme ještě více dostali, než předtím rozdali. A výkony našich mladíků v těchto duelech byly opravdu ostudné. Přesto je 3. místo po polovině sezóny velmi slušným výsledkem. Rezervy jsou převážně v defenzivní činnosti (hodně obdrženy brank). Nejlepší střelkou i herní formu měl Jan Havránek.

Muži B

Naše béčko má za sebou špatný podzim. Oproti posledním dvěma sezónám se sice výrazně zlepšila situace, co se týká počtu hráčů, ale kvantita šla na úkor kvality. Výsledkem je předposlední 9. místo za 3 výhry, 2 remízy a 8 porážek. Inkasovali jsme neuvěřitelných 54 brank. Naopak poslední 4 kola jsme nedali ani gól. Nejlepšími střelci týmu byli se třemi góly Michal Mikšík a posila z áčka Miroslav Bílek (tomu stačilo odehrát 1,5 zápasu a to není příliš dobrá vizitka pro ostatní útočníky). Několik debaklů nebudeme raději připomínat, naopak povedly se domácí zápasy se Zahnašovicemi (3:1) a Komárnem (0:0). Nejvíce zápasů odehráli Petr „Cira“ Kužel, Jiří Dastych a Michal Mikšík. Všichni chyběli pouze 2x.

Bonus

Vedoucí celek krajského přeboru FK Bystřice pod Hostýnem se opíral i o služby dvou ofenzivních playerů z Rusavy. Zkušenějšímu Mirovi Třasoňovi to tam v úvodu sezóny hodně padalo, v závěru naopak dostával hodně příležitostí mladý a nadějný Radek Sumec (asi v průběhu sezóny pochopil – při sledování svého staršího partáka –, co to znamená správná životospráva... ☺ Fór na adresu obou našich hroťáků).

Daniel Krajcar

Cyklistika – Bike Team Rusava 2009

Beskyd Tour MTB – 25. 7.

Již samotný název závodu nám napovídá, kam jsme se vydali tentokrát. Svou rozlohou jsou Beskydy nejrozsáhlejší chráněnou krajinnou oblastí v České republice a po Jeseníkách, druhým nejvyšším pohořím na Moravě. A snad právě tato kombinace činí z Beskyd do slova pozemsko-moravský ráj jak pro turisty, tak i pro cyklisty!

Pořadatelé pro nás připravili 3 trati o délkách 86, 45 a 30 km se startem ve Frenštátě a cílem pod Pustevnami u hotelu Ráztoka. M. Ševčák si vybral tu nejdelší, s převýšením

3 100 m, což je téměř stejné jako u Drásala, jen s tím rozdílem, že ten je o 30 km delší! O. Kutňák s M. Hrozovou pak volili tu prostřední s převýšením 1 300 m.

Těžký terén poznamenaný deštěm z předchozího dne a přeháňky spojené s bouřkou ze dne závodu, mlha, vítr, či výjezdy na Pustevny a Martiňák - to vše letos z tohoto závodu učinilo opravdu horský maratón! A když se k tomu přidá ještě bloudění způsobené některým „příznivcem“ tohoto závodu, který

s úspěchem přeznačil část tratě, máme tu kromě fyzických útrap i ty psychické! Když si jedete v klidu na 3. místě a najednou zjistíte, že jedete špatně a vrátíte se na trať třeba 15., to není zrovna to nejlepší, co vás může potkat. Naštěstí ale nejsou vyznavači horských kol žádní „ufňukánci“, a tak koho nepotkaly nějaké technické či zdravotní problémy, ten dojel a nestěžoval si! No, někdo možná jen trošičku! A nás těší, že jsme se v tak náročném terénu s různými nástrahami neztratili ani my!

A jak jsme tedy dopadli? Na dlouhé trati si M. Ševčák i přes desetiminutové bloudění a 2 pády, které se obešly bez zranění (škrábance utrpělo „jen“ kolo – těžko říct, co je horší!), dojel zatím pro nejlepší výsledek své kariéry! Celkově se umístil na 3. místě a ve své kategorii dokonce vyhrál! Snad si ty stupně vítězů nevybral na dlouho dopředu! Na krátké trase jsme prostřednictvím O. Kutňáka získali další vavřík v podobě 3. místa v kategorii nad 50 let. Ota sice už nějaké vavříny má, ale tento byl letos první! A kdyby jen tušil, že asi 1 minutu před ním jede další závodník z jeho kategorie, určitě by o to 2. místo ještě zabojoval! A naše další železko v ohni, M. Hrozová, nebyla od umístění do 3. místa také daleko. Ke vši smůle nám ale bylo odepřeno umístění všech tří na stupních vítězů. Proti nám stál těžký terén spojený se sjezdem zhruba na 25. km, kdy po pádu a následném naražení snad každé kůstky v těle to dále opravdu nešlo. Z průběžného 2. místa tak musela odstoupit! Ještě, že se blízko nacházel obětavý doprovod jednoho ze závodníků s prostorným autem, který ji neváhal naložit a dovézt i s notně zabláceným kolem v pořádku do cíle. Určitě jim patří velké poděkování!

A jak hodnotit? Pohmožděniny i škrábance jsou již určitě zahojeny, naši 2 koloví miláči opraveni a naleštěni a my tak s odstupem času můžeme tento závod považovat za nejúspěšnější v historii našeho klubu. Ne že bychom na stupních vítězů ještě nebyli, ale tady nám to opravdu vyšlo! Doufejme, že vavříků bude v dalších závodech utěšeně přibývat. V Beskydách jsme dokázali, že na to máme!

Miroslav Ševčák

GT Zaskar

V sobotu 12. září 2009 se v Jedovnicích uskutečnil pro mnohé z nás již tradiční závěr bikové sezóny. Sešli jsme se tedy v příjemném prostředí Jedovnic a malebného rybníka Olšovce s různými ambicemi. Někteří chtěli se ctí a bez defektu dokončit, jiní měli možná zálusk

na hlavní výhru v podobě zlatého kola. Desátý ročník GT Zaskar 2009 byl totiž naprosto výjimečný! Letos se závod stal součástí celosvětové série závodů GT GOLDEN RACE. V každém závodě této série získal výherce exkluzivní zlaté kolo GT Marathon Team. Díky revolučnímu systému handicapů mohl zlaté kolo vyhrát opravdu kdokoliv, kdo byl ochoten se postavit na start závodu na 100 km. Co se týče členů Rusava Bike Teamu, dostatek odvahy k něčemu takovému v sobě našel pouze stájový lídr Miroslav Ševčák (na kratší trati v délce 54 km by se totiž, jak všichni víme, nestihl ani zadýchat☺). Z ostatních členů týmu se závodu zúčastnili Tomáš Neumann a Pavel Nedvídek. Ti po krátké, ale intenzivní úvaze usoudili, že kratší trať je pro nějaké to zadýchání více než dostatečná, a předem se tak vzdali sladké vidiny již dříve zmiňovaného zlatého kola.

Ted' již k výsledkům samotného závodu. Na dlouhé, stokilometrové trati, opět dosáhl Mira Ševčák skvělého výsledku. Celkové 12. místo (ve své kategorii 10.) z celkového počtu 250 závodníků sice na dříve zmiňovanou hlavní výhru nestačilo, ale i přesto se o něčem takovém nám ostatním může zatím jenom zdát. Dosažený čas 4 hod 13 min na tak dlouhé a náročné trati hovoří za vše. Zlé jazyky navíc tvrdily, že Mira si na občerstvovačkách dopřával schválně podezřele dlouhého odpočinku, jelikož jedno nové kolo už doma od letoška má a v případě výhry by nevěděl, na kterém má jezdit. Na kratší trati se závodu zúčastnilo celkem 580 bikerů. Pavel Nedvídek skončil celkově 66. (v kategorii 56.). Tomáš Neumann bohužel stejně jako v loňském závodě dopltil na svou tradičně agresivní jízdu a po defektu si opět užíval stíhací závod a předjíždění spousty závodníků. I přesto z toho bylo v konkurenci pěkně 266. místo (v kategorii 175.).

Celkově tedy, i vzhledem k následným výhrám v tombole, občerstvení v podobě řízku a koncertu Jiřího Zonygy ☺, zavládla v našem týmu spokojenost. Ted' už nezbyvá nic jiného, než zapracovat na zimní přípravě a těšit se na příští sezónu se spoustou podobných pěkných zážitků.

Pavel Nedvídek

ZAJÍMAVOSTI

Czech POINT, neboli Český Podací Ověřovací Informační Národní Terminál je asistovaným místem výkonu veřejné správy.

Na pracovišti Czech POINT na Obecním úřadě Rusava je možné požádat po předložení potřebných dokladů o tyto výpisy.

Ověřené výpisy z veřejných evidencí

U veřejných evidencí není ověřována totožnost žadatele. Žadatel je pouze povinen sdělit základní údaje pro vyhledání svého požadavku:

Obchodní rejstřík	IČ subjektu
Živnostenský rejstřík	IČ podnikatele / fyzické osoby
Katastr nemovitostí	Název katastrálního území a číslo listu vlastnictví
Seznam kvalifikovaných dodavatelů	IČ podnikatele
Insolvenční rejstřík	IČ organizace / osobní údaje

Ověřené výpisy z neveřejných evidencí – Rejstřík trestů (RT), bodové hodnocení řidiče (BHŘ)

Pro vydání ověřeného výpisu z RT, BHŘ je třeba podepsat písemnou žádost a doložit totožnost žadatele, kterého se výpis týká. K prokázání totožnosti přineste s sebou občanský průkaz nebo cestovní pas. Výpis z RT, BHŘ je možné vydat i cizincům, kteří mají povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu a bylo jim přiděleno rodné číslo.

Pokud někdo žádá o výpis z RT, BHŘ v zastoupení, musí doložit i úředně ověřenou plnou moc a svoji totožnost.

Ověřené výpisy z neveřejných evidencí - Registr účastníků provozu modulu autovraků ISOH

Pro vydání přístupu do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH je třeba předložit identifikaci provozovatele – výpis z obchodního rejstříku (v případě, že jej nemáte, Czech POINT jej na místě vystaví), případně živnostenské oprávnění. Identifikací žadatele je platný občanský průkaz. Pokud někdo žádá o výpis v zastoupení musí předložit úředně ověřenou plnou moc.

Ceník služeb Czech POINT

Název registru – úkon	Cena za 1. stranu	Cena za každou další i započatou stránku
Obchodní rejstřík	100,- Kč	50,- Kč
Živnostenský rejstřík	100,- Kč	50,- Kč
Katastr nemovitostí	100,- Kč	50,- Kč
Seznam kvalifikovaných dodavatelů	100,- Kč	50,- Kč
Rejstřík trestů	50,- Kč	0,- Kč
Výpis bodového hodnocení řidiče	100,- Kč	50,- Kč
Registr účastníků provozu modulu autovraků ISOH	100,- Kč	50,- Kč
Insolvenční rejstřík	100,- Kč	50,- Kč

Další informace naleznete na www.czechpoint.cz

O zdravém slazení

Proč nepoužívat cukr? CUKR přispívá k překyselení krve v organismu a tím oslabuje naši obranyschopnost. Konzumace cukru přispívá k vytvoření optimálního prostředí pro záněty a růst bakterií, ochuzuje tělo o minerální látky a oslabuje imunitní i nervový systém.

Jednoduché cukry – monosacharidy a disacharidy – zejména cukr (ale i ovocný cukr, med či ovocný cukr) nejsou uvnitř spojeny žádnou větší vazbou, kterou by bylo nutno enzymaticky štěpit, vstřebávají se přímo a velmi rychle do krve. Tím dojde k okamžitému zvýšení jejich obsahu v krvi a nastává stav zvaný hyperglykemie (nadbytek krevního cukru). Protože to není pro organismus příznivé, snaží se to kompenzovat vyplavením nadbytku hormonu ze slinivky břišní – inzulínu, který umožňuje přestup glukózy do buněk. Inzulín však příliš rychle sníží hladinu cukru v krvi a v důsledku toho dojde k jejímu přílišnému snížení – hypoglykemii, kdy se objevuje hlad, chuť na sladké, třes, podrážděnost, bolest hlavy, únava a další příznaky. Prudké výkyvy glykemie v důsledku konzumace cukru, sladkých limonád, sušenek a ovoce však značně namáhají slinivku a to představuje riziko vzniku cukrovky (diabetu). Dalším negativem je silné kyselinotvorné působení jednoduchých sacharidů (cukrů). Ph krve je normálně mírně zásadité. Přísun silně zásaditého rafinovaného cukru způsobí reakci, při níž se krev stane kyselejší. K vyrovnání tohoto stavu jsou využívány minerály, zejména vápník, který se ve zvýšené míře uvolňuje z kostí a zubů (a způsobuje jejich kazivost a oslabení kostí). Kyselé prostředí je živnou půdou pro růst bakterií a zánětlivé komplikace v celém těle. Organismus se snaží neutralizovat tento stav (normálně je lehce zásaditý) pomocí minerálních látek. Jednoduché sacharidy však žádné minerály nepřinášejí, proto dochází k vyplavení zejména vápníku, hořčíku a jejich vyloučení z organismu = dochází k řídnutí kostí – osteoporóze. Dále vzniká nedostatek vitamínu B1, který je nezbytný pro metabolismus sacharidů, a jež jednoduchý cukr nepřinášejí, ale spotřebovává. Dostane-li se do žaludku bílý rafinovaný cukr, žaludek je dočasně ochromen. Rafinovaný cukr je silná zásada, a aby bylo dosaženo rovnováhy, žaludek vylučuje velké množství kyseliny. Opakuje-li se to v dlouhém časovém úseku, mohou se vytvořit v žaludeční stěně vředy.

Dnešní přehnaná konzumace cukru způsobuje, že přebytky cukru jsou ukládány na různých místech těla, především ve formě glykogenu (zásobní živočišný škrob v játrech, svalech). Jestliže množství glykogenu převyšuje kapacitu jater, glykogen se uvolňuje do krevního oběhu v podobě mastných kyselin. Ty se ukládají nejprve na méně aktivní místa těla – hýždě, stehna, střední partie trupu, později i v aktivnějších orgánech jako je srdce a ledviny, které se stávají obloženy vrstvou tuku a hlenu, čímž je zeslabena jejich normální funkce. V krajním případě při velkém přebytku mohou být i ucpany. Vzrůstající spotřeba rafinovaného cukru (stejně tak i ovocného) způsobuje častější výskyt degenerativních chorob včetně onemocnění srdce.

Rafinovaný cukr má vliv na schopnost myšlení tím, že ničí střevní bakterie, tvoří vitamíny skupiny B, navíc cukr tyto vitamíny odčerpává, protože je potřebuje pro svůj metabolismus. Tyto vitamíny jsou nezbytné pro syntézu kyseliny glutamové, která přímo ovlivňuje mentální aktivity probíhající v mozku. Nedostatek této složky může způsobit zhoršení paměti a zeslabuje jasnost myšlení. Konzumací cukru je ovlivněn i imunitní

system – na americké universitě v Loma Lindě bylo zjištěno, že schopnost bílých krvinek ničit mikroorganismy může být téměř paralyzována po požití cukru. Rafinovaný cukr jako vysoce čištěný produkt (zbavený všech minerálních látek, vitamínů, vlákniny atd.), má za následek ochablost fyzického i psychického stavu. Negativně působí zejména na parasympatický nervový systém. Jednoduché cukry tělo rychle vstřebává, přijme a využije – to jsou prudké, nefyziologicky rychlé reakce podobné „výbuchu“, proto vnějším projevem jejich spotřeby je agresivita, zloba, rozrušení, nesnášenlivost, útočnost, roztěkanost mysli, nesoustředěnost (hlavně ve spojení rafinovaného cukru = sacharózy s cukrem mléčným = laktózou, tj. cukr + mléko nebo mléčný výrobek). Med, javorový sirup, ovocný cukr (fruktóza) mají podobný účinek jako rafinovaný cukr, i když v menší míře.

Obilné slady

jsou nejpřirozenější typ sladidla s maximálním obsahem polysacharidů, které vznikají z obilí za pomoci fermentace bez použití jakéhokoli přídavku cukru. Jedná se o přeměněná obilná zrna za použití teploty a tlaku. Slady obsahují sodík, draslík, železo, vápník, hořčík, fosfor. Nepřecházejí rychle do krve (tak jako cukr) a proto šetří slinivku břišní. Jsou vhodné i pro diabetiky a udržují vyrovnanou hladinu krevního cukru.

Sušené ovoce

Sušení je nejpřirozenější způsob konzervace. Usušené plody v konzumní zralosti jsou vhodné k přímé konzumaci a pro různé úpravy. Velmi vděčným sladidlem jsou (vařené či mixované) a v našich oblastech tradiční křížaly z hrušek a jablek a sušené švestky. Sladkou chuť uspokojí i vhodně uvařená cibule, mrkev či dýně.

*Příspěvek připravila dš/dg
s použitím zdroje: <http://www.albiostyl.cz>*

Poutní kalendář 2010 na sv. Hostýně

19. - 20. března	Pá So	Pěší celonoční tradiční postní pouť ze Svatého Kopečka na Svatý Hostýn, pořádá premonstrátská farnost Znojmo-Louka, mše sv. na ukončení pouti So v 7:15
21. března	Ne	Svatojosefská pouť mužů
24. dubna	So	Sedmnáctá pouť hasičů, 10:15 pontifikální mše sv.
1. května	So	Třetí pouť bohoslovců za duchovní povolání, 11:00 pontifikální mše sv., tradiční prvomájová pouť rodin z Lidečka a Valašské Polanky.
2. května	Ne	Zahájení poutní sezóny, 9:00 pontifikální mše sv., Valná hromada Matice svatohostýnské, pouť klubu křesťanských žen

15. května	So	Patnáctá pouť Radia Proglas a TV Noe, 10:15 pontifikální mše sv.
23. května	Ne	Osmá pouť včelařů, 10:15 pontifikální mše sv.
24. května	Po	Desátá pouť píšících křesťanů, 10:15 hlavní mše sv.
30. května	Ne	Osmá pouť podnikatelů, 10:15 hlavní mše sv.
5. června	So	8:30 mše sv. Bystřici p. H., následuje Eucharistický průvod na Svatý Hostýn
8. června	Út	Pouť kněží olomoucké arcidiecéze za vlastní posvěcení, 9:00 pontifikální mše sv.
11. června	Pá	Slavnost Nejsv. Srdce Ježíšova, nedělní pořádek bohoslužeb, pouť členů apoštolátu modlitby, po mši sv. v 10:15 vystavení Nejs. Svátosti Oltářní, litanie, zasvěcení a pozhňání
12. června	So	Společná pouť Sdružení žáků a žákyň Dona Boska, hlavní mše sv. v 10:15
26. června	So	Dětská pouť na začátku prázdnin, v 9:00 a 10:15 mše sv. za děti a mládež

Praktická lékařka MUDr. Hana Neumannová

Ordinační hodiny
Rusava
tel.: 573 392 007

PO, ČT, PÁ 6.30 – 7.15
ÚT 16.30 – 17.30

Bystřice pod Hostýnem
tel.: 573 381 997

PO, ÚT, ČT, PÁ 7.30 – 12.00
ST 11.30 – 16.00

Areál nabízí tři lyžařské vleky na sjezdové trati se sklonem 11 stupňů, která je vhodná zejména pro rodiny s dětmi a začínající lyžaře nebo snowboardisty, ale vzhledem k členitosti terénu je vhodná i pro pokročilé lyžaře. Ve středisku je v provozu lyžařská škola, půjčovna lyží a snowboardů i každodenní večerní lyžování.

Provozní doba: Po - Ne: 9.00 - 20.00
Každé pondělí dopoledne je vyhrazeno servisu lanovky.

Lyžovat začínáme až od 13 hodin!
Kontakty: e-mail: info@rusavaski.cz
www.rusavaski.cz
webkamera v provozu
Tel: 606 737 967, 603 835 908

[Obsah]

Slovo má starosta

Sběrný dvůr a rozšíření separace odpadu str. 1

Dění v obci

Pohádková cesta do Obecní knihovny na Rusavě str. 2

Naděje rusavských studánek..... str. 2

Drakiáda..... str. 4

Večerní procházky s lampióny str. 4

Mikulášský jarmark s čertovským dobrodružstvím..... str. 5

Druhý ročník Voňavého psaní Ježíškovi str. 6

Portášské bilancování str. 7

Restaurování pískovcového kříže str. 8

Plánované akce pro rok 2010..... str. 9

Historie

200. výročí narození D. Slobodystr. 10

Uplynulo 75. let od úmrtí Adolfa Kašparastr. 16

Tulky dávnou minulostí Rusavystr. 16

Pila na Valšestr. 17

Naše škola

Básničky o školestr. 18

2. ročník Mistrovství školy v sudokustr. 19

Přijde k nám Mikulášstr. 19

Mikuláš očima dětí ze 3. třídy.....str. 20

Naděje rusavským studánkámstr. 21

Příroda kolem nás, ekologie

Byliny odvedle.....str. 22

Sport

Muži A, Muži B, bonus.....str. 24

Cyklistika – Bike Team Rusavastr. 25

Beskyd Tour MTB.....str. 25

GT Zaskarstr. 26

Zajímavosti

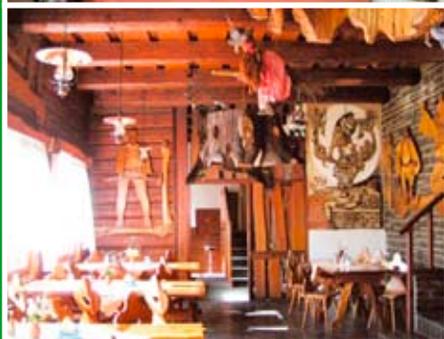
Czech POINTstr. 27

O zdravém slazenístr. 29

Poutní kalendář 2010 na sv. Hostyněstr. 30

Ordinační hodiny MUDr. Hany Neumannovéstr. 31

Stylový rekreační penzion **KOLIBA ČEČER** nabízí možnost ubytování po celý rok v 1 až 4 lůžkových pokojích se sociálním zařízením. Náš penzion je vybaven restaurací typu salaše s velkým krbem, vinárnou, salónkem Mondřinka, který je určen především pro oslavy v uzavřené společnosti, jako jsou svatby, večírky, rodinné oslavy, firemní akce atd. V letním období je připraveno venkovní posezení.

Pro naše hosty jsme zřídili půjčovnu horských kol. A nově také saunu a solárium přímo v budově.

Součástí našeho penzionu je i parkoviště pro osobní vozidla.

Kontakty:
PENZION KOLIBA ČEČER, Rusava 336

Tel.: 573 392 079, mobil: 774 141 510
e-mail: cecher@email.cz

www.kolibacecher.webzdarma.cz

Partneři vydavatelské činnosti:

Hotel Rusava

Penzion Koliba Čecher, Rusava

Realitní společnost Zvonek, s.r.o. Kroměříž

Sport centrum Holešov

SKI areal Rusava

MUDr. Hana Neumannová, praktická lékařka

Zpravodaj obce Rusava

Vydává:

Obecní úřad Rusava

Za vydání odpovídá: Dana Gajdošová

Tel.: 573 392 066

www.rusava.cz

Periodicita: vychází 4x ročně

Příspěvky prošly jazykovou korekturou,
nebyly redakčně upraveny.

Náklad: 400 ks

Tisk & grafika: TYPOservis Holešov